

Curatoren

Een faillissement kent vele verliezers. Denk aan klanten, leveranciers, de fiscus en UWV die achter het net vissen, medewerkers die hun baan verliezen en ondernemers die hun bedrijf kwijt zijn. Het aantal faillissementen is als gevolg van de crisis gestegen tot ongekende hoogten. In 2012 werden zelfs meer faillissementen uitgesproken (meer dan 11.200) dan in 2009 toen de economie bijna vier procent kromp (bijna 10.600). Het eerste kwartaal van 2013 laat met meer dan 3240 faillissementen een nog slechter beeld zien dan 2012.

Een faillissement kent niet alleen maar verliezers. Curatoren verdienen hun brood met het afhandelen van faillissementen. De curator behartigt de belangen van schuldeisers. Het verdienmodel van de curator is simpel: uurtje factuurtje. Het basisuurtarief voor curatoren is per 1 januari 2013 vastgesteld op 200 euro, en kan worden verhoogd in het geval van een groot faillissement of een meer ervaren curator. Dit tarief wordt vastgesteld door het 'landelijk overleg van rechters-commissarissen in faillissementen' na overleg met de beroepsgroep zelf. De rekening van de curator wordt vastgesteld door de rechter-commissaris die het faillissement behandelt. Het is voor deze rechter moeilijk om de tijdsbesteding of de gehanteerde ervaringsfactor te controleren.

Het uurtje-factuurtje-verdienmodel bevat op z'n zachtst gezegd geen efficiëntieprikkel. Uit CBS-cijfers blijkt dat de afgelopen twintig jaar steeds zo'n zeventig procent van de in een faillissement resterende activa nodig is om de boedelkosten te betalen, die voor het overgrote deel bestaan uit het honorarium van de curator. Daarnaast omvatten boedelkosten administratie-, porto-, reis-, verblijf- en taxatiekosten. Curatoren staan doorgaans bovenaan de lijst als er na een faillissement en verkoop van activa geld beschikbaar is. Pas daarna komen andere schuldeisers aan de beurt. Bedroegen de boedelkosten in 1992 gemiddeld minder dan 25.000 euro per faillissement, in 2010 waren deze kosten met twee derde gestegen tot meer dan 41.000 euro; een reële stijging van meer dan twintig procent. Behalve een prikkel om zelf zo veel mogelijk uren te schrijven, is er ook een prikkel om procedures te laten voeren door kantoorgenoten. Het is zuiverder om te bepalen dat curatoren bijstand in procedures niet meer mogen uitbesteden aan kantoorgenoten, maar alleen aan derden.

Er is echter meer loos met het verdienmodel. Er is voor de curator geen prikkel om een doorstart te maken. In het geval van een doorstart zijn er immers minder activa beschikbaar om aan de curator te betalen, omdat die nodig is om in de doorstart

BARBARA BAARSMa

Hoogleraar aan de Universiteit van Amsterdam en directeur van SEO economisch onderzoek

te investeren. Belangrijker is dat de gemiddelde curator niet de kennis en ervaring heeft die nodig is voor het faciliteren van een doorstart. Curatoren zijn immers advocaten die in insolventierecht zijn gespecialiseerd. Zij weten veel van het recht en van de juridische afhandeling van faillissementen, maar zijn niet financieel en administratief opgeleid en ontberen doorgaans ervaring als ondernemer. Deze vaardigheden zijn echter nodig om de mogelijkheden van een doorstart te optimaliseren. Slechts de helft van de ondernemers die een doorstart ambleren kunnen die ook maken (Wakkee, 2010). Een van de barrières voor een herstart blijkt de rol van de curator te zijn. Dat betekent dat het verdienmodel van de curator op twee essentiële punten moet worden aangepast.

Ten eerste moet het beloningsmodel worden aangepast. Niet meer uurtje factuurtje, maar een vast bedrag dat in het geval van een doorstart kan worden aangevuld met een bonus. Het voordeel van een vast bedrag is niet alleen dat er een prikkel ontstaat om efficiënt te werken, maar ook dat curatoren in het geval van een (bijna) lege boedel toch betaald worden. In ongeveer een kwart van de faillissementen blijken geen activa beschikbaar (Van Dijck, 2013). Dit leidt tot een ondoorzichtige kruissubsidiëring van enerzijds faillissementen waar wel wat te halen is en een te groot deel naar de curator gaat, naar anderzijds faillissementen waar niks of te weinig voor de curator te verdienen is.

Een tweede aanpassing is dat de beroepsgroep nu beperkt is tot een te selecte groep van louter advocaten. Het zou beter zijn als ook andere beroepsbeoefenaren als curator kunnen optreden. Denk daarbij aan registeraccountants of interim-managers met CFO-ervaring. Op die manier ontstaat concurrentie voor de beperkte groep van circa 600 curatoren die primair juridisch geschoold zijn. Die concurrentie kan leiden tot lagere tarieven, maar vooral ook tot innovatie en meer doorstarts.

Het openstellen van de curatorbenoeming voor niet-advocaten en het aanpassen van het beloningsmodel zal de kosten van de curator beperken en het aantal doorstarts bevorderen, iets wat gezien het al maar stijgende aantal faillissementen gewenst is.

LITERATUUR

- Dijck, G. van (2013) Biedt een basisvergoeding soelaas? Empirisch onderzoek naar salariskorten in faillissement. *Tijdschrift voor Insolventierecht*, 2013(3). 6
- Wakkee, I. (2010) *Faillissement en herstart*. Amsterdam: Amsterdam Center for Entrepreneurship.

De auteur heeft verklaard dit artikel alleen te publiceren in ESB en niet elders te publiceren in wat voor medium dan ook. Het is wel toegestaan om het artikel voor eigen gebruik en voor publicatie op een intranet van de werkgever van de auteur aan te wenden.